२. मूल ऐनको दफा ४ मा संशोधनः– मूल ऐनको दफा ४ को उप–दफा (१) को खण्ड (ग) को सट्टा देहायको खण्ड (ग) राखिएको छः–

(ग) अरू ५ जना सञ्चालकहरू ।

इति सम्वत् साल गते रोज शुभम्

लालमोहर सदर मितिः– २०१९।१२।३०।६.

आज्ञाले–
बिनोदप्रसाद धिताल
श्री ५ को सरकारको सह–सचिव,
कानून तथा न्याय मन्त्रालय ।

श्री ५ को सरकार

कानून तथा न्याय मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराजबाट बनाइबक्सेको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

२०१९ सालको ऐन नं. ६४

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला ओजस्विराजन्य अति तेजस्वी त्रिभुवन प्रजातन्त्रश्रीपद अति कीर्तिमय नेपालश्रीपद प्रोज्ज्वल नेपालतारा ॐ रामपट्ट अतुलज्योतिर्मय त्रिशक्तिपट्ट अतिप्रबल गोरखादक्षिणबाहु महाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समरविजयिनाम् ।

गोरखापत्र कर्पोरेशनको स्थापना र व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावनाः– नेपाली जनताको सुविधा एवं आर्थिक हितको लागि गोरखापत्र दैनिकको सञ्चालन एवं प्रकाशनलाई श्री ५ को सरकारको नियन्त्रणबाट झिकी सर्वसाधारण जनतालाई सकभर बढी मात्रामा सरीक गराई त्यसको प्रकाशनको स्तर उठाएर समयानुकूल बढ्ता लोकप्रिय र प्रभावकारी बनाउन कर्पोरेशनको रूपमा गठन र व्यवस्था गर्नु वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट नेपालको संविधानको धारा ९३ अनुसार यो ऐन बनाइबक्सेको छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

परिच्छेद–१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम, बिस्तार र प्रारम्भः– (१) यो ऐनको नाम "गोरखापत्र कर्पोरेशन ऐन, २०१९" रहेको छ ।

(२) यो ऐन नेपाल अधिराज्य भर लागू हुनेछ ।

(३) यो ऐनको यो दफा तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ र अरू दफाहरू श्री ५ को सरकारले नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाशित गरी तोकिदिएको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछन् ।

२. परिभाषाः– विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागमा यो ऐनमा–

(क) "कर्पोरेशन" भन्नाले यो ऐन अन्तर्गत स्थापना भएको गोरखापत्र कर्पोरेशन सम्झनु पर्दछ ,

(ख) "समिति" भन्नाले कर्पोरेशनको सञ्चालक समिति सम्झनु पर्दछ ,

(ग) "मेनेजिङ्ग डाइरेक्टर" भन्नाले कर्पोरेशनको तत्कालको मेनेजिङ्ग डाइरेक्टर सम्झनु पर्दछ र यो शब्दले निजको निमित्त भै काम गर्ने व्यक्तिलाई समेत जनाउँछ ,

(घ) "शेयर होल्डर" भन्नाले यो ऐन अन्तर्गतको नियम अनुसार बितरण गरिएको शेयर लिने शेयरहोल्डर सम्झनु पर्दछ ,

(ङ) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिमको" भन्नाले यो ऐन अन्तर्गत बनेको नियमहरू वा विनियमहरूमा तोकिएको वा तोकिए बमोजिमको सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद–२

स्थापना, पूंजी र व्यवस्था

३. कर्पोरेशनको स्थापनाः– (१) "गोरखापत्र कर्पोरेशन" नामले एउटा कर्पोरेशन स्थापित हुनेछ ।

(२) कर्पोरेशन अवच्छिन्न उत्तराधिकारवाला एक स्वशासित र संगठित संस्था हुनेछ । यो संस्थाको सबै कामको निमित्त आफ्नो एउटा छुट्टै छाप हुनेछ । यसले यस ऐन र प्रचलित नेपाल कानूनको अधीनमा रही चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, भोग गर्न र नामसारी गर्न सक्ने छ । यसले आफ्नो नामबाट नालेश उजूर र यस उपर पनि सोही नामबाट नालेश उजूर लाग्न सक्ने छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(३) कर्पोरेशनको प्रधान कार्यालय काठमाडौंमा रहने छ र नेपाल अधिराज्य-भित्र वा विदेशमा समेत एजेण्ट, सम्वाददाता वा बिक्री केन्द्रहरू नियुक्त गर्नु वा खडा गर्नु कर्पोरेशनको लागि कानूनी हुनेछ ।

४. पूंजी, शेयर र शेयरहोल्डरहरूः– (१) कर्पोरेशनको प्रारम्भिक अधिकृत पूंजी ने.रू. दश लाख हुनेछ । सो रकमलाई ने.रू. १०। दश रुपैयांको जम्मा एक लाख शेयरहरू-मा विभाजित गरिने छ । श्री ५ को सरकारको अनुमतिले कर्पोरेशनको प्रारम्भिक अधिकृत पूंजीमा थपघट गर्न सक्ने छ ।

(२) कर्पोरेशनले निष्काशन गरेको शेयर पूंजीमध्ये साठी प्रतिशतसम्म शेयर श्री ५ को सरकारले लिन सक्ने छ र अरू बांकी रहेको शेयर सर्वसाधारण जनता र सहकारी सस्थाहरूलाई बिक्रीमा दिइने छ ।

(३) प्रत्येक शेयर अविभाज्य हुनेछ ।

(४) सहकारी संस्था बाहेक कुनै व्यक्ति वा कम्पनीले १०० भन्दा बढी संख्यामा शेयर लिएको रहेछ भने पछि शेयर बांकी नभएको अवस्थामा कसैले शेयर खरीद गर्न चाहेमा उक्त व्यक्ति वा कम्पनीहरूले १०० भन्दा बढी शेयरहरू चलतीको मूल्यमा बिक्री गर्नुपर्ने छ ।

(५) कर्पोरेशनको शेयरहोल्डरहरूको दायित्व सीमित हुनेछ ।

५. शेयरहोल्डर हुन अयोग्यताः– नेपालको नागरिक वा नेपाल कानून अन्तर्गत रजिष्टर भएको कम्पनी वा सहकारी संस्था बाहेक अरू कसैले पनि कर्पोरेशनको शेयर किन्न वा शेयरहोल्डर हुन पाउने छैन ।

६. अनुदान र ऋण लिने अधिकारः– साधारण सभाको व्यवस्था भएपछि सो सभाले पास गरे बमोजिम वा साधारण सभाको व्यवस्था नभएसम्म कर्पोरेशनले श्री ५ को सरकारको स्वीकृति लिई आफ्नो चालू पूंजी (वर्किङ्ग क्यापिटल) बढाउनको लागि आवश्यक नगद वा जिन्सी ऋण लिन वा अनुदान स्वीकार गर्न सक्ने छ ।

तर श्री ५ को सरकारको स्वीकृति नलिई कर्पोरेशनले कुनै विदेशी जेन्सीबाट ऋण लिन वा अनुदान स्वीकार गर्नु हुँदैन ।

७. व्यवस्थाः– यस ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियम, विनियममा अन्यथा लेखि-एकोमा बाहेक कर्पोरेशनको सबै काम कारबाहीको रेखदेख, निर्देशन र व्यवस्था समितिले गर्नेछ ।

तर समितिले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गतका नियम वा निनियममा उल्लेख गरिएका आफ्नो कर्तव्य र अधिकारहरू मध्ये आफूले आवश्यक एवं उचित देखेका कर्तव्य र अधिकारहरू मेनेजिङ्ग डाइरेक्टर वा एक वा एकभन्दा बढी सञ्चालक-हरूको उपसमिति वा कर्पोरेशनका अरू पदाधिकारीले पालन तथा प्रयोग गर्ने गरी सुम्पन सक्ने छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

८. सञ्चालक समितिको गठन र सञ्चालकहरूको कार्य अवधिः– (१) सञ्चालक समिति (यसपछि समिति भनिएको) मा नौ जना सञ्चालकहरू रहने छन् र जसमध्ये पाँच जना सञ्चालक श्री ५ को सरकारद्वारा मनोनीत हुनेछन् र बांकी चारजना सञ्चालकहरू शेयर होल्डरहरूको साधारण सभाद्वारा निर्वाचित हुनेछन् ।

(२) साधारण सभाद्वारा निर्वाचित हुने व्यवस्था नभएसम्म बांकी चार जना सञ्चालक पनि श्री ५ को सरकारबाट मनोनीत हुनेछन् ।

(३) समितिको अध्यक्ष पदमा सञ्चालकहरू मध्ये एकजनालाई श्री ५ को सरकारले तोक्ने छ ।

(४) उप–दफा (१) बमोजिम मनोनीत भएका सञ्चालकहरू श्री ५ को सरकारले अगावै खारेज गरेमा बाहेक साधारणतः नियुक्तिपत्रमा उल्लिखित अवधि भर आफ्नो पदमा बहाल रहने छन् ।

(५) उप-दफा (२) बमोजिम मनोनीत सञ्चालकहरूको कार्य अवधि श्री ५ को सरकारको इच्छानुसार हुनेछ ।

तर––

(क) श्री ५ को सरकारबाट अगावै खारेज नभएमा सञ्चालकहरूको निर्वाचन भई निजहरूले आफ्नो कार्यभार लिएपछि मनोनीत सञ्चालकहरू स्वतः खारेज हुनेछन्,

(ख) त्यसरी खारेज भएका व्यक्तिलाई सञ्चालकमा निर्वाचित गर्न यस उप–दफाको कुनै कुराले बाधा पुऱ्याउने छैन ।

(६) निर्वाचित सञ्चालकहरूको कार्य अवधि २ वर्षको हुनछ । कार्य अवधि सकिएपछि पुनः सञ्चालकमा निर्वाचित हुन सक्ने छ ।

९. सञ्चालकको निमित्त अयोग्यताः– (१) देहायको कुनै व्यक्ति सञ्चालक हुन सक्दैन–

(क) कर्पोरेशनको कुनै वैतनिक पदाधिकारी, वा

(ख) ऋण तिर्न नसकी साहूको दामासाहीमा परेको व्यक्ति, वा

(ग) बहुला वा मानसिक सन्तुलन रहित व्यक्ति, वा

(घ) नैतिक पतन देखिने फौज्दारी अभियोगमा कसूरदार प्रमाणित भै सो बापत ६ महीनाभन्दा बढी कैदको सजाय पाएको र त्यस्तो कैदको सजाय भोगिसकेका मितिले ५ वर्ष भुक्तान नभएको ।

(२) कुनै व्यक्ति सञ्चालकमा नियुक्त हुनु अगावै सो हैसियतबाट निजले गर्ने कामकर्तव्यमा खराब प्रभाव पर्न सक्ने किसिमको निजको कुनै आर्थिक वा अरू कुनै स्वार्थ छ छैन भनी श्री ५ को सरकारबाट यकिन गर्न सकिने छ । त्यस किसिमको स्वार्थ भएको देखिएमा निज सञ्चालक पदमा नियुक्त हुन सक्नेछैन ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१०. सञ्चालकलाई हटाउन सकिन अवस्थाः– देहायको अवस्थामा मनोनीत सञ्चालकलाई श्री ५ को सरकारले र निर्वाचित सञ्चालकलाई साधारण सभामा उपस्थित शेयर-होल्डरहरूको बहुमतले हटाउन सक्ने छ–

(क) दफा ९ मा उल्लिखित कुनै अयोग्यता भएमा, वा

(ख) समितिको अनुमति विना समितिको बैठकमा लगातार ३ पटकभन्दा बढी अनुपस्थित भएमा र सो अनुपस्थितिको कारण मनोनीत सञ्चालक भए श्री ५ को सरकारको दृष्टिकोणबाट र निर्वाचित सञ्चालक भए साधारण सभाको दृष्टिकोणबाट बेमुनासिब देखिएमा, वा

(ग) दफा १६ उल्लङ्घन गरी कर्पोरेशनसंग भएको कुनै ठेक्का पट्टामा हिस्से-दार भएको प्रमाणित भएमा ।

११. सञ्चालकको राजीनामा र खाली हुने स्थानको पूर्तिः– (१) कुनै मनोनीत सञ्चालक-ले श्री ५ को सरकार छेउ र निर्वाचित सञ्चालकले समिति छेउ लिखित सूचना दिई आफ्नो पदबाट राजीनामा दिन सक्ने छ। राजीनामा स्वीकृत भएपछि निजले पदत्याग गरेको मानिने छ ।

(२) मृत्यु, राजीनामा वा अरू कुनै कारणबाट कुनै मनोनीत वा निर्वाचित सञ्चालकको पद खाली हुन आएमा अवस्थानुसार अर्को मनोनयन वा निर्वाचनद्वारा सो खाली स्थानको पूर्ति गरिने छ र निर्वाचनद्वारा आउने सञ्चालक आफ्नो साबिक-वालाको बांकी अवधिसम्म मात्र सो स्थानमा बहाल रहने छ ।

(३) समितिको गठनमा कुनै त्रुटी भई वा कुनै सञ्चालकको स्थान खाली भै समितिमा काम कारवाइ भएको भए पनि सोही कारणले मात्र त्यस्तो काम कारवाइ बदर हुन सक्तैन ।

१२. सञ्चालकको पारिश्रमिकः– सञ्चालकहरूको पारिश्रमिक तोकिए बमोजिमको हुनेछ ।

१३. समितिको बैठकः– (१) तोकिएको समय र स्थानमा समितिको बैठक बस्ने छ र समितिको बैठकको कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ । अध्यक्ष वा निजको अनुप-स्थितिमा सो बैठकको निमित्त सञ्चालकहरूले आफूहरूमध्येबाट सञ्चालकले समितिको बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

(२) समितिमा तत्काल कायम रहेको सदस्यहरूको कूल संख्याको आधीभन्दा बढी सदस्यहरू बैठकमा उपस्थित भएमा समितिको कोरम पुगेको मानुपर्दछ र कोरम नपुगेमा सो बैठक स्थगित गरिने छ ।

(३) समितिको बैठकमा उपस्थित भै मत दिने सञ्चालकहरूको बहुमतले सबै कुराको निर्णय हुनेछ। अध्यक्षता गर्ने सञ्चालकले साधारणतया मत दिन पाउने छैन तर मत बराबर भएमा निर्णयात्मक मत दिन पाउने छ ।

अधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१४. मैनेजिङ्ग डाइरेक्टर, सल्लाहकार र अन्य कर्मचारीको नियुक्तिः– आफ्ना कार्यहरूको कुशल सञ्चालनको निमित्त कर्पोरेशनले एकजना मैनेजिङ्ग डाइरेक्टर र आफूले आवश्यक देखेजति सल्लाहकार तथा कर्मचारीहरू नियुक्ति गर्न सक्ने छ। निजहरूको नियुक्ति सेवाको शर्त र मेहनताना विनियममा तोकिए बमोजिम हुनेछ।

तर कर्पोरेशनको पहिलो मैनेजिङ्ग डाइरेक्टरका नियुक्ति श्री ५ को सरकारबाट हुनेछ र निजको कर्तव्य, अधिकार तथा सेवाको अरू शर्तहरू पनि श्री ५ को सरकारबाट निर्धारित हुनेछ। सो शर्तहरू अनुसार निजले पाउने मेहनताना र अरू सुविधाहरू समेत श्री ५ को सरकारबाट तोकिदिए बमोजिम कर्पोरेशनको कोषबाट दिइने छ।

१५. मैनेजिङ्ग डाइरेक्टर तथा अन्य कर्मचारी उपर कारवाइ गर्नेः– (१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम, विनियमद्वारा तोकिएको आफ्नो अधिकारको दुरुपयोग गरेको वा सोभन्दा बढी अधिकारको प्रयोग गरेको वा कर्पोरेशनको सम्पत्ति वा कोष हिनामिना गरेको छ भन्ने लागेमा मैनेजिङ्ग डाइरेक्टरलाई श्री ५ को सरकारले र अन्य कर्मचारीलाई समितिले सस्पेण्ड गर्न सक्ने छ।

(२) उप–दफा (१) बमोजिम सस्पेण्ड गरिएका मेनेजिङ्ग डाइरेक्टर उपर श्री ५ को सरकारले तोकेको जिल्ला अदातलको न्यायाधीश वा न्यायाधीश हुन सक्ने योग्यता भएका व्यक्तिद्वारा र अन्य कर्मचारीको हक्मा समितिले उचित ठहराएका व्यक्तिद्वारा जांचबुझ गर्न लगाउन सक्ने छ।

(३) यस दफाको प्रयोजनको लागि बयान गराउन, कागज लिखतहरू दाखिल गर्न लगाउने, साक्षी प्रमाण बुझ्ने सम्बन्धमा इलाका अदालतलाई भएका सबै अधिकार उप–दफा (२) अन्तर्गत जांचबुझ गर्न तोकिएको न्यायाधीश वा खटिएका व्यक्तिलाई हुनेछ।

(४) त्यस्तो जांचबुझको रिपोर्टको विचार गरी मैनेजिङ्ग डाइरेक्टरका हक्मा श्री ५ को सरकारले र अन्य कर्मचारीको हक्मा समितिले नियम विनियममा तोकिएको कुनै प्रकारको सजाय गन आदेश दिन सक्ने छ।

(५) त्यस्तो आदेशमा चित्त नबुझ्ने मेनेजिङ्ग डाइरेक्टरले सर्वोच्च अदालतमा र अन्य कर्मचारीले श्री ५ को सरकारमा प्रचलित कानून बमोजिम अपील दिन सक्ने छ। सो अपील उपरको आदेश फैसला अन्तिम हुनेछ।

(६) उप–दफा (१) बमोजिम सस्पेण्डमा रहेको व्यक्तिले त्यसरी सस्पेण्डमा रहेको अवधिको निमित्त कुनै पनि मेहनताना पाउने छैन।

१६. कर्पोरेशनको सञ्चालक र मैनेजिङ्ग डाइरेक्टर उपर प्रतिबन्धः– कर्पोरेशनका कुनै सञ्चालकले र मैनेजिङ्ग डाइरेक्टरले कर्पोरेशनसंग हुने कुनै ठेक्का पट्टामा हिस्सेदार हुन सक्ने छैन।

386

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

तर कर्पोरेशनले लिए दिएको वा लिने दिने प्रस्ताव गरेको कुनै ठेक्का पट्टामा वा कर्पोरेशनको कुनै सहायक अङ्गले लिई दिई वा लिने दिने प्रस्ताव गरी सञ्चालक समितिको विचारार्थ पेश हुन आएको कुनै ठेक्का पट्टामा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपबाट सरोकार भएको कुरा आफूलाई थाहा हुनासाथ प्रत्येक सञ्चालक वा मैनेजिङ्ग डाइरेक्टरले सो कुरा यथाशीघ्र समितिको सभामा पेश गर्नुपर्दछ। सो पेश भएका कुरा माइन्यूट बूकमा जनाइने छ र सरोकारवाला सञ्चालकले सो ठेक्का पट्टा बारे समितिमा हुने कुनै विचार विमर्श वा निर्णयमा भाग लिन पाउन छैन।

परिच्छेद–३

कर्पोरेशनको काम र कर्तव्य

१७. कर्पोरेशनको काम र कर्तव्यः– (१) दैनिक समाचारपत्र "गोरखापत्र" लाई कुनै पनि राजनैतिक या आर्थिक दल वा सिद्धान्त विशेषको प्रभावबाट मुक्त राखी, निष्पक्ष समाचारहरूको प्रकाशन गरी एउटा उच्च कोटीको समाचारपत्रको रूपमा त्यसको प्रकाशन सञ्चालन एवं व्यवस्था गर्नु कर्पोरेशनको मुख्य कर्तव्य हुनेछ।

(२) उप–दफा (१) मा उल्लेख भएको कर्तव्यमा कुनै प्रकारको बाधा नपर्ने गरी कर्पोरेशनले साहित्यिक, वैज्ञानिक एवं अरू प्रकारका प्रकाशन पनि गर्नसक्ने छ।

(३) उप–दफा (१) अन्तर्गतको अधिकार कर्तव्यको सर्वसामान्यतामा कुनै प्रतिकूल प्रभाव नपारी कर्पोरेशनले विशेषगरेर देहायमा लेखिएका कामहरू गर्ने अथवा अधिकारहरू प्रयोग गर्न पाउने छ।

(क) गोरखापत्र दैनिकको मुद्रण, प्रकाशन, वितरण र सञ्चालन आदिको सबै प्रकारको काम गर्ने,

(ख) कर्पोरेशनभित्र वा बाहिरका व्यक्तिलाई कर्पोरेशनको काम कुरामा शिक्षा एवं तालीमको व्यवस्था गर्ने,

(ग) गोरखापत्र दैनिकका विभिन्न संस्करण, आकार प्रकार र मूल्य अन्य दस्तूर आदि निर्धारण गर्ने र असूल गर्ने,

(घ) गोरखापत्र दैनिकको प्रकाशनको स्तरमा सुधार ल्याउन आवश्यक कदम उठाउने,

(ङ) आफूले गर्नुपर्ने कामको अतिरिक्त जन साधारणको प्रकाशन गर्न ल्याएको कुरा आवश्यक दस्तूर लिई छपाइदिने,

(च) आफूले गर्न पाउने काम गर्नको लागि चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्ने, भोग गर्ने र नामसारी गर्ने,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(छ) आफ्नो अधिकारको प्रयोग गर्न र कर्तव्यको पालन गर्नमा मद्दत हुने किसिमको सबै ठेक्का पट्टा लिने दिने र कार्यान्वित गर्ने,

(ज) कर्पोरेशनको सम्पत्ति धितो बन्धक राखी अरूसंग सापटी लिने,

(झ) कर्पोरेशनको सम्पत्ति भाडामा दिने, बिक्री गर्ने वा अरू प्रकारको वन्दोवस्त गर्ने,

(ञ) डिपोजिटको व्याज दिने र कर्पोरेशनको शेयरको लाभांश बांड्ने,

(ट) आफ्नो प्रकाशनप्रति जनताको विश्वास बढाउन आवश्यक प्रचार गर्ने,

(ठ) आफ्नो प्रकाशनका बिक्री वितरणको लागि अधिराज्यभर र विदेशससेत ठाउँ ठाउमा बिक्री केन्द्र खोल्ने वा एजेन्सी दिने,

(ड) आफ्नो पदाधिकारी वा अरू कर्मचारीलाई पेन्सन, उपदान वा सञ्चय-कोषको व्यवस्था गर्ने तथा बचत खाता खोल्ने,

(ढ) आफ्नो रकमलाई श्री ५ को सरकारले अनुमति दिएका सेक्यूरिटी लगाउने, र

(ण) यो ऐन अन्तर्गतको आफ्नो कर्तव्यहरूको पालन र अधिकारहरूको प्रयोग र यो ऐनको उद्देश्यहरूलाई कार्यान्वित गर्न आवश्यक भएका र त्यसको सिलसिलामा चाहिने अरू सबै काम कुराहरू गर्ने।

१८. श्री ५ को सरकारको पूर्व स्वीकृति प्राप्त गर्नुपर्ने:– कर्पोरेशनले श्री ५ को सरकारको पूर्व स्वीकृति नलिई देहायको काम कुरा गर्नु हुँदैन।

(क) एक लाख रुपैयाभन्दा बढी पर्ने कुनै अचल सम्पत्ति वा छाप्ने शिशा ढाल्ने वा अक्षर तयार गर्न मेशिनहरू वा अरू कुनै वस्तु खरीद गर्न वा प्राप्त गर्नको निमित्त पूंजी खर्च गर्ने, वा

(ख) पाँच वर्षभन्दा बढी समयको लागि कुनै अचल सम्पत्ति धितो लिन दिन वा

(ग) एक लाखभन्दा बढी मोल पर्ने कुनै सम्पत्ति वा अधिकार वा सुविधा बेच बिक्रन गर्न वा नामसारी गर्ने।

१९. कार्यक्रम पेश गर्ने:– (१) कर्पोरेशनको आफ्नो आर्थिक वर्ष शुरू हुनुभन्दा कमसेकम तीन महीना अगावै कर्पोरेशन र त्यसका सहायक अङ्गहरूद्वारा आगामी आर्थिक वर्षमा गरिने कार्य सञ्चालन सम्बन्धी कार्यक्रम, विकास कार्य आय व्ययको विवरण, अरू काम कुराहरूको विवरण, पूंजी लगानी र कर्मचारीहरूको थप मद्दत चाहिने भए त्यसको विवरणसहित समितिले आर्थिक लगत प्रस्तावित गरी साधारण सभामा स्वीकृति निमित्त पेश गर्नुपर्दछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(२) कुनै आर्थिक वर्षमा कर्पोरेशनले उप–दफा (१) अन्तर्गत पहिले नै पेश भइसकेको कार्यक्रममा उल्लिखित कुराहरूको अतिरिक्त अरू कुनै विशेष कार्य गर्न चाहेमा र त्यसले गर्दा प्रस्तावित आर्थिक लगतमा ठोस अदल बदल ल्याउने सम्भावना भएमा कर्पोरेशनले यस्तो काम कुराको पूरक कार्यक्रम र त्यस सम्बन्धमा उक्त आर्थिक सालको बांकी रहन आएको रकममा व्यहोर्ने खर्च र प्राप्त गर्ने रकमको पूरक लगत साधारण सभामा स्वीकृति निमित्त पेश गर्नेछ।

(३) साधारण सभाको व्यवस्था नभएसम्म समितिले उप–दफा (१) र (२) बमोजिमको लगत श्री ५ को सरकारमा पेश गर्नुपर्नेछ।

परिच्छेद–४

साधारण सभा

२० साधारण सभाः– (१) कर्पोरेशनले सर्वसाधारणमा विक्री गर्न निष्काशित गरेको शेयर पूंजीको घटीमा ५ प्रतिशत मूल्यको शेयर सर्वसाधारण जनतामा विक्री भैसकेपछि प्रत्येक वर्ष कर्पोरेशनको वार्षिक हिसाब बन्द भएको मितिले २ महीनाभित्र कर्पोरेशनको प्रधान कार्यालयमा एक साधारण सभा (यसपछि वार्षिक साधारण सभा भनिएको) गरिने छ। कम्तीमा पचास जवान शेयरहोल्डरहरूले आफ्नो हस्ताक्षरमा लिखित निवेदन गरेमा वा समितिले आवश्यक ठहराएमा, अरू कुनै समयमा पनि कर्पोरेशनको विशेष साधारण सभा गरिन छ।

(२) प्रथम वार कम्तीमा १०० जना शेयरहोल्डरको उपस्थिति नभई साधारण सभाको कोरम पूरा भएको मानिने छैन। सो कोरम पूरा नभई दोस्रो पटक बोलाइँदा भने ५० जना शेयरहोल्डरको उपस्थिति भए कोरम पुगेको मानिने छ तर दोस्रो पटक पनि लेखिए बमोजिम पुग्न सकेन भने सोही व्यहोरा श्री ५ को सरकारमा पेश गरी निकासा भए बमोजिम हुनेछ।

(३) वार्षिक साधारण सभामा उपस्थित शयरहोल्डरहरूले कर्पोरेशनको वार्षिक हिसाब तथा लाभ हानिको खाता, त्यस उपर अडिटरको रिपोट र कर्पोरेशनको वर्ष भरीको काम सम्बन्धी समितिको रिर्पोर्ट उपर छलफल गर्नेछ। वार्षिक साधारण सभाको व्यवस्था हुन नसकेसम्म ती कुराहरू श्री ५ को सरकारमा पेश गरिने छ।

(४) कर्पोरेशनको शयरहोल्डरमा नाम दरिएको प्रत्येक व्यक्तिले एक मत दिन पाउने छ। शेयरहोल्डरले साधारण सभाको बैठकमा आफैं उपस्थित नभई मत दिन पाउने छैन।

(५) सभाको निर्णय उपस्थित शेयरहोल्डरहरूको साधारण बहुमतद्वारा गरिने छ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२१. निर्णय र निर्देशनहरू दिने श्री ५ को सरकारको अधिकारः– (१) कर्पोरेशन कार्य सञ्चालनमा साधारण सभा तथा सञ्चालक समितिको बीच मत विभिन्नता हुन गएमा, यस्तो कुरा निर्णयार्थ श्री ५ को सरकारको समक्ष पेश गरिने छ र श्री ५ को सरकारले त्यसमाथि दिएको निर्णय अन्तिम हुनेछ।

(२) श्री ५ को सरकारले राष्ट्रिय हितको निमित्त उचित ठहराएमा कर्पोरेशनलाई देहायका कुराहरूको निर्देशनहरू दिन सक्ने छ र त्यस्ता निर्देशन पालन गर्नु कर्पोरेशनको कर्तव्य हुनेछ–

(क) कुनै खास क्षेत्रमा निर्धारित सेवाको सञ्चालन गर्न वा अरू काम कारवाइ गर्न, वा

(ख) कर्पोरेशनले गरिराखेको कुनै काम कुनै खास क्षेत्रमा वा सम्पूर्ण रूपमा बन्द गर्न वा त्यसमा कुनै फेर बदल गर्न वा,

(ग) कर्पोरेशनले गर्न आंटेको कुनै काम कुरा नगर्न।

२२. कर्पोरेशनको कार्यको जांचबुझ गर्ने गराउने श्री ५ को सरकारको अधिकारः– (१) श्री ५ को सरकारले नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाशित गरी कर्पोरेशनको जांचबुझ गर्न एक जना निरीक्षक नियुक्त गर्न सक्ने छ।

तर त्यस्तो जांच गराउनलागेको खर्च कर्पोरेशनले व्यहोर्न कर लाग्ने छैन।

(२) उप–दफा (१) अन्तर्गत नियुक्त भएको निरीक्षकले कर्पोरेशनसंग रहेका सबै हिसाब किताब र कागजपत्र जांच्न पाउने छ।

(३) यस दफा अन्तर्गत नियुक्त भएको निरीक्षकले श्री ५ को सरकारछेउ आफ्नो रिपोर्ट पेश गर्नेछ।

परिच्छेद–५

कोष, हिसाब र लेखा परीक्षण

२३. कर्पोरेशनको कोषः– (१) कर्पोरेशनको आफ्नो एउटा छुट्टै कोष रहने छ। ऋण र अनुदान लगायत कर्पोरेशनले प्राप्त गर्ने सबै रकम सोही कोषमा जम्मा गरिने छ। र कर्पोरेशनको तर्फबाट खर्च गर्नुपर्ने रकमहरू पनि सोही कोषबाट व्यहोरिने छ।

(२) कोषको सबै रकम नेपाल राष्ट्रबैंकमा वा श्री ५ को सरकारले अनुमति दिएका अरू बैंकमा जम्मा गरिने छ।

(३) यस ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियम विनियमबाट अधिकृत कार्यहरूको निमित्त उचित ठहरिएको रकम खर्च गर्ने समितिलाई अधिकार हुनेछ।

२४. दायित्व सम्हाल्नेः– कर्पोरेशनको स्थापना हुनुभन्दा अघि यस ऐनमा उल्लेख भएको काम कुरामा श्री ५ को सरकारले गरेको वा श्री ५ को सरकारसंग भएको

329
आधिकारिक मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

दायित्व हरू र ठेक्का पट्टाहरू मध्ये श्री ५ को सरकारले कर्पोरेशनको निमित्त छुट्याएको-जतिमा कर्पोरेशन वा निजसंग वा निजको निमित्त भए गरेको मानिने छ ।

२५. हिसाब राख्ने तरीका:– कर्पोरेशनको आम्दानी खर्चको हरहिसाब श्री ५ को सरकार-बाट स्वीकृत ढांचा र तरीका अनुसार राखिने छ ।

२६. नाफा वितरण:– कर्पोरेशनले गरेको नाफाका वितरण र उपयोग तोकिए बमोजिमको हुनेछ ।

२७. लेखा परीक्षण:– (१) कर्पोरेशनको लेखा परीक्षण श्री ५ को सरकारबाट खटाएको एकजना, शेयरहोल्डरहरूले छानेको एक जना गरी जम्मा दुई जना अडिटरहरूले गर्नेछन् । शेयरहोल्डरहरूद्वारा छानिने अडिटर वार्षिक साधारण सभामा छानिने छन् र सोही सभामा अडिटरहरूको मेहनताना पनि तोकिने छ ।

तर साधारण सभाको व्यवस्था नभएसम्म श्री ५ को सरकारबाट खटाएका एकजना अडिटरले नै कर्पोरेशनको लेखा परीक्षण गर्नेछ ।

(२) शेयरहोल्डरहरूले छानेको अडिटर कुनै कारणवश खाली भएमा अर्को साधारण सभा नहुञ्जेलसम्मको लागि श्री ५ को सरकारले सो खाली स्थान पूर्ति गर्न सक्ने छ ।

(३) कर्पोरेशनको वार्षिक हिसाब तथा लाभ हानिको खाता र तत्सम्बन्धी भरपाईहरूको लेखा परीक्षण गर्ने कर्तव्य अडिटरहरूको हुनेछ । अडिटरलाई कर्पोरेशन-मा रहेको सबै हिसाब खाताहरूको लगत दिइने छ । निजहरूले जुनसुकै मनासिब समयमा कर्पोरेशनको जुनसुकै स्थान वा जुनसुकै पदाधिकारी वा अरू कर्मचारीसंग रहेको जुनसुकै हिसाब किताब र कागजातहरू हेर्न जांच्न सक्ने छन् ।

(४) अडिटरहरूले वार्षिक हिसाब तथा लाभ हानिको खाता बारेको आफ्नो रिपोर्टको एउटा प्रतिलिपि श्री ५ को सरकारमा र अर्को प्रतिलिपि कर्पोरेशनको साधारण सभाको व्यवस्था भएपछि सो सभामा पेश गर्नेछन् । सो रिपोर्टमा देहायका कुराहरू स्पष्ट रूपले उल्लेख हुनुपर्दछ ।

(क) कर्पोरेशनको वास्तविक आर्थिक स्थिति देखिने गरी सबै आवश्यक कुराहरू स्पष्ट खुलाई ठीकसंग वार्षिक हिसाब तथा लाभ हानिको खाता तयार गरिएको छ छैन,

(ख) अडिटरले मागेको कुनै स्पष्टीकरण वा सूचना कर्पोरेशनले दिएको छ छैन र दिएको भए सो स्पष्टीकरण वा सूचना सन्तोषजनक छ छैन, र

(ग) पेश भएको वार्षिक हिसाब तथा लाभ हानिको खाता रीतपूर्वकको छछैन।

(५) कर्पोरेशनको उचित प्रबन्धको लागि उपयुक्त लागेको प्रस्तावहरू अडिटर-हरूले पेश गर्न सक्नेछन् । त्यसरी पेश गरिएका प्रस्तावहरू समितिले साधारण सभाको कार्य सूचीमा समावेश गर्नेछ ।

अधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(६) शेयरहोल्डरहरू र साहूहरूको उचित संरक्षणको लागि कर्पोरेशनले उठाइराखेको कदमहरू यथेष्ट भए नभएको र कर्पोरेशनको हिसाब राख्ने तरीका ठीक भए नभएको कुरा खोली आफू छेउ रिपोर्ट पेश गर्न श्री ५ को सरकारले जुनसुकै समय पनि अडिटरहरूलाई निर्देश गर्न सक्ने छ।

(७) उप–दफा (४) वा (६) बमोजिम प्राप्त रिपोर्टको आधारमा आवश्यक सुधार वा व्यवस्थाको लागि श्री ५ को सरकारले कर्पोरेशनलाई निर्देशन गर्न सक्ने छ।

परिच्छेद–६

विविध

२८. गोप्य राख्ने र विश्वासघात नगर्ने कुराको प्रतिज्ञा गर्नुपर्ने:– आफ्नो पद सम्हाल्नु-भन्दा अघि नै कर्पोरेशनको प्रत्येक सञ्चालक, मेनेजिङ्ग डाइरेक्टर, अडिटर, पदा-धिकारी र अरू कर्मचारीले अनुसूचीमा लेखिए अनुसार आफ्नो ओहदा सम्बन्धी काम कुराहरू अधिकृत व्यक्ति वाहेक अरू व्यक्तिलाई प्रकाश गर्ने छैन र कर्पोरेशनको काममा विश्वासघात गर्ने छैन भनी प्रतिज्ञा गर्नुपर्दछ।

२९. मध्यस्थद्वारा झगडाको निर्णय:– (१) सञ्चालक समिति, मेनेजिङ्ग डाइरेक्टर र कर्पोरेशनको कुनै पदाधिकारी वा कर्मचारीहरू मध्ये कसैको आपसमा भैराखेको शर्तनामाका सम्बन्धमा कुनै झगडा भएमा सो झगडाको निर्णय अवस्था अनुसार श्री ५ को सरकारले तोकेको १ जना न्यायाधीशले मात्र गर्नेछ र त्यस्तो झगडा हेरी निर्णय गर्ने अधिकार कुनै अदालतलाई हुनेछैन।

(२) निर्णयको लागि उप–दफा (१) अन्तर्गत मध्यस्थ छेउ पठाइएको झगडाको सम्बन्धमा साक्षी प्रमाण बुझ्ने, पक्ष विपक्षलाई उपस्थित गराउने र लिखतहरू पेश गराउने कुरामा अदालतलाई भए सरहको अधिकार मध्यस्थलाई हुनेछ।

(३) मध्यस्थको निर्णय अन्तिम हुनेछ र सबै पक्षहरू उपर मान्य हुनेछ। तर मर्का पर्ने पक्षको निवेदन परेमा सर्वोच्च अदालतले देहायको अवस्थामा मात्र सो निर्णयलाई रद्दी गरी अर्को निर्णय दिन सक्ने छ।

(क) मध्यस्थले निर्णय गर्दा अनुचित आचरण देखाएको वा खास बदनियत देखिने गरी बेठीक निर्णय गरेको वा मनमानी गरेको भन्ने स्पष्ट देखिन आएमा, वा

(ख) मध्यस्थको निर्णय सरासर कानून विरूद्ध भएमा।

३०. दण्ड सजाय:– (१) कर्पोरेशनको वा कर्पोरेशनमा रहेको कुनै कागजातमा कसैले जानी जानी झुट्टा व्यहोरा पारेमा वा पार्न लगाएमा वा कीर्ते गरे गराएमा निजलाई दुई वर्षसम्म कैद वा ने.रू. दुई हजारसम्म जरिवाना दुवै सजाय हुनेछ।

आधिकारिक मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(२) कसैले दफा २२ अन्तर्गत नियुक्त भएको निरीक्षक वा दफा २७ अन्तर्गत नियुक्त भएको अडिटरलाई निजको काम काजमा बाधा गरेको वा निजले कानून बमोजिम मागेको कागजपत्र वा सूचना कुनै मुनासिब कारण विना नदिएमा वा दिन लापरवाही गरेमा निजलाई ने.रू. एक हजारसम्म जरिवाना हुनेछ।

(३) कसैले कर्पोरेशनको लिखित स्वीकृति नलिई कुनै विज्ञापनपत्र वा विज्ञापनमा कर्पोरेशनको नाम प्रयोग गरेमा निजलाई ६ महीनासम्म कैद वा ने.रू. एक हजारसम्म जरिवाना वा दुवै सजाय हुनेछ।

(४) तत्काल सञ्चालक वा मेनेजिङ्ग डाइरेक्टर रहेको कुनै व्यक्तिले दफा १६ उल्लङ्घन गरी कर्पोरेशनसंग हुने लिखित ठेक्कामा हिस्सेदार भै वा सोही दफा बमोजिम जाहेर गर्नुपर्ने नगरी सो हैसियतबाट कुनै नाजायज फाइदा उठाएमा वा उठाउने उद्योग गरेमा निजलाई दुई वर्षसम्म कैद वा ने.रू. पांच हजारसम्म जरिवाना वा दुवै सजाय हुनेछ।

(५) दफा ४२ अन्तर्गत बनेका नियमहरू उल्लङ्घन गरी दण्डनीय अवचार गरेमा बढीमा तीन महीनासम्म कैद वा ने. रू. एक हजार रुपैयांसम्म जरिवाना वा दुवै हुन सक्ने छ।

३१. अदालतको अधिकारक्षेत्रः— आपनै तर्फबाट वा अरू कुनै व्यक्तिका तर्फबाट कर्पोरेशन वादी वा प्रतिवादी भएको कुनै मुद्दा मामिला वा यो ऐन अन्तर्गतको कुनै मुद्दा मामिला वा अरू कानूनी कारवाइको शुरू कारवाइ र किनारा गर्ने अधिकारक्षेत्र स्थानीय जिल्ला अदालतलाई हुनेछ।

३२. नियमहरू बनाउने श्री ५ को सरकारको अधिकारः— यो ऐनको उद्देश्यहरू कार्यान्वित गर्न श्री ५ को सरकारले नियमहरू बनाउन सक्ने छ र ती नियमहरू नेपाल गजेटमा प्रकाशित भएपछि लागू हुनेछन्।

३३. विनियमहरू बनाउने कर्पोरेशनको अधिकारः— कर्पोरेशनको काम कुराहरूको उचित सम्पादनको निमित्त यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियमहरूमा बाधा विरोध नपारी कर्पोरेशनले विनियमहरू बनाउन सक्ने छ र ती विनियमहरू श्री ५ को सरकारबाट स्वीकृत भएपछि लागू हुनेछन्।

३४. यो ऐन बमोजिम हुनेः— प्रचलित नेपाल कानूनमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा लेखिएको कुराहरूमा यही बमोजिम हुनेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुसूची

दफा २८ संग सम्बन्धित

इमान्दारी र गोपनीयताको प्रतिज्ञा

म प्रतिज्ञा गर्दछु कि कर्पोरेशनको सञ्चालक (मेनेजिङ्ग डाइरेक्टर) (कर्मचारी) अडिटरको हैसियतबाट वा कर्पोरेशनमा आफ्नो पद सम्बन्धी समुचा काम कुरामा आफ्नो योग्यता औ क्षमताले भेटेसम्म परिआएको कर्तव्यको पालन इमान्दारी पूर्वक र सत्य निष्ठाले गर्नेछु।

म पुनः प्रतिज्ञा गर्दछु कि कुनै अनधिकृत व्यक्तिलाई कर्पोरेशन सम्बन्धी कुनै सूचना प्रकाश गर्न वा गर्न लगाउन वा कसैलाई कर्पोरेशनको अधीनमा रहेको र कर्पोरेशन सम्बन्धी कुनै किताब वा कागजपत्र कुनै व्यक्तिलाई निरीक्षण वा ग्रहण गर्न दिने छैन।

इति सम्वत् २०१९ साल गते रोज शुभम् —— —— ——

लालमोहर सदर मिति २०१९।१२।३०।६

आज्ञाले–
विनोदप्रसाद घिताल
श्री ५ को सरकारको सह–सचिव,
कानून तथा न्याय मन्त्रालय।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।